YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
4 päivänä marraskuuta 1997 *

Asiassa C-337/95,

jonka Hoge Raad der Nederlanden on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Parfums Christian Dior SA ja Parfums Christian Dior BV

vastaan

Evora BV

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan sekä 177 artiklan kolmannen kohdan ja jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1) 5 ja 7 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. Gulmann (esittelevä tuomari), H. Ragnemalm ja R. Schintgen sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja L. Sevón,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Parfums Christian Dior SA ja Parfums Christian Dior BV, edustajinaan asianajaja C. Gielen, Amsterdam, ja asianajaja M. H. van der Woude, Bryssel,

— Evora BV, edustajinaan asianajajat D. W. F. Verkade ja O. W. Brouwer, Amsterdam, ja asianajaja P. Wytinck, Bryssel,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö C. de Salins ja oikeudellisen osaston ulkoasiainsihteeri P. Martinet,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö U. Leanza avustajanaan valtionasiamies, asianajaja O. Fiumara,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies L. Nicoll avustajanaan barrister M. Silverleaf,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies B. J. Drijber,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Parfums Christian Dior SA:n ja Parfums Christian Dior BV:n, edustajinaan asianajajat C. Gielen ja M. H. van der Woude, Evora BV:n, edustajinaan asianajaja O. W. Brouwer, asianajaja L. de Gryse, Bryssel, ja asianajaja P. Wytinck, Ranskan hallituksen, asiamiehenään P. Martinet, ja komission, asiamiehenään B. J. Drijber 5.2.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.4.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Hoge Raad der Nederlanden on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 20.10.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.10.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kuusi ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan sekä 177 artiklan kolmannen kohdan ja jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1, jäljempänä direktiivi) 5 ja 7 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty riidassa, jossa kantajina ovat Parfums Christian Dior SA, joka on Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Pariisi (jäljempänä Dior France), ja Parfums Christian Dior BV, joka on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Rotterdam (jäljempänä Dior Nederland), ja vastaajana on Evora BV, joka on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Renswoude (jäljempänä Evora); riidassa on kyse Evoran myymien Diorin tuotteiden mainostamisesta.

3 Dior France kehittää ja valmistaa hajuvesiä ja muita kosmetiikkatuotteita, joita myydään suhteellisen kalliin hinnoin ja joita pidetään ylellisyyskosmetiikan markkinoille kuuluvina. Dior France on valinnut Ranskan ulkopuolella tapahtuvaa

tuotteidensa myyntiä varten yksinmyyjiä, joista Dior Nederland toimii Alankomaissa. Muiden Dior Francen eurooppalaisten yksinmyyjien tavoin Dior Nederland käyttää Diorin tuotteita Alankomaissa myydessään valikoivaa jakelujärjestelmää, jonka mukaan Diorin tuotteita myydään ainoastaan valikoiduille jälleenmyyjille, jotka sitoutuvat myymään tuotteita ainoastaan loppukäyttäjille ja olemaan luovuttamatta niitä muille jälleenmyyjille, elleivät myös nämä jälleenmyyjät ole Diorin tuotteiden valikoituja jälleenmyyjiä.

4 Dior France omistaa Benelux-maissa yksin kuviotavaramerkit Eau Sauvage, Poison, Fahrenheit ja Dune, joita käytetään varsinkin hajuvesissä. Tavaramerkkeihin kuuluu kuvaus päällyksistä, joissa tämännimisiä hajuvesiä sisältävät pullot myydään. Dior France omistaa lisäksi sekä näiden päällysten että näiden pullojen tekijänoikeudet, minkä lisäksi se omistaa Svelte-nimellä myytävien tuotteiden päällysten ja pullojen tekijänoikeudet.

5 Evoralla on tytäryhtiönsä Kruidvatin nimissä merkittävä kemikaalituotteita myyvä kauppaketju. Vaikka Dior Nederland ei olekaan valinnut Kruidvatin kauppoja jakelijoikseen, ne myyvät Diorin tuotteita, jotka Evora on hankkinut rinnakkaistuonnin kautta. Näiden tuotteiden jälleenmyynnin laillisuutta ei ole riitautettu pääasian oikeudenkäynnissä.

6 Joulun 1993 tarjouskampanjassaan Kruidvat tarjosi ostettavaksi Diorin tuotteista Eau Sauvagea, Poisonia, Fahrenheitia, Dunea ja Sveltea ja esitti tässä yhteydessä mainoslehtisissään näistä muutamien päällysten ja pullojen kuvia. Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyn päätöksen mukaan näiden päällysten ja pullojen esittämisellä viitattiin suoraan ja selvästi yksinomaan myytävään tuotteeseen, ja ne esitettiin tämän kaupanalan jälleenmyyjien käyttämällä tavanomaisella tavalla.

7 Dior France ja Dior Nederland (jäljempänä molemmat yhdessä Dior) katsoivat, että tällainen mainostaminen ei vastannut Diorin tavaramerkkeihin liittyvää mielikuvaa ylellisyydestä ja arvokkuudesta, minkä vuoksi ne haastoivat Evoran Recht-

bank te Haarlemiin tavaramerkkien loukkaamisesta ja vaativat, että Evora määrättäisiin lopettamaan Diorin kuviotavaramerkkien käyttö ja Diorin tuotteiden kuvien julkaiseminen ja esittäminen luetteloissa, esitteissä, mainoksissa ja muulla tavoin ja olemaan vastaisuudessa käyttämättä, julkaisematta ja esittämättä niitä tällä tavoin. Dior totesi muun muassa, että tapa, jolla Evora käytti sen tavaramerkkejä, oli vastoin Benelux-maiden yhtenäistä tavaramerkkilakia, sellaisena kuin se oli tuolloin voimassa, ja oli omiaan vahingoittamaan mielikuvaa tavaramerkkien ylellisyydestä ja arvokkuudesta. Dior väitti lisäksi, että Evoran mainokset loukkasivat sen tekijänoikeuksia.

8 Rechtbankin puheenjohtaja hyväksyi Diorin vaatimukset ja määräsi Evoran lopettamaan välittömästi Diorin kuviotavaramerkkien kaikenlaisen käytön sekä kyseisten Diorin tuotteiden kuvien julkaisemisen ja niiden esittämisen luetteloissa, esitteissä, mainoksissa ja muulla tavalla, joka ei vastaa Diorin tavanomaisesti käyttämää mainostamistapaa. Evora haki muutosta tähän päätökseen Gerechtshof te Amsterdamilta.

9 Gerechtshof te Amsterdam kumosi muutoksenhaunalaisen päätöksen ja kieltäytyi antamasta vaadittuja määräyksiä. Se hylkäsi muun muassa Diorin väitteen siitä, että Dior saattoi kieltää tavaroiden laskemisen uudelleen liikkeelle direktiivin 7 artiklan 2 kohdan nojalla, jonka mukaan tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää tavaramerkin käyttäminen tavaroissa, jotka hän on saattanut markkinoille yhteisössä tätä tavaramerkkiä käyttäen, jos haltijalla on tähän perusteltua aihetta, erityisesti milloin tavaroihin tehdään muutoksia tai niitä huononnetaan sen jälkeen, kun ne on laskettu liikkeelle. Gerechtshof katsoi, että tällä säännöksellä tarkoitetaan yksinomaan kyseisen tavaramerkillä suojatun tavaran fyysisen olemuksen muuttamisesta johtuvaa tavaramerkin maineen vahingoittamista.

10 Dior haki kassaatiovalituksella muutosta tähän päätökseen Hoge Raadilta. Se väitti muun muassa, että tavaroiden olemuksella tarkoitetaan direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa myös tavaroiden "henkistä" olemusta, joka perustuu mielikuvaan tavaran kiehtovuudesta ja arvokkuudesta sekä tavarasta saatavaan ylellisyyden tuntuun, jotka johtuvat tavasta, jolla tavaramerkin haltija tavaramerkkiin perustuvien oikeuksiensa nojalla on päättänyt esittää ja mainostaa tavaroita.

11 Evora totesi muun muassa, että sen mainostamistapa, joka oli tämän alan vähittäiskauppiaiden tavanomaisesti käyttämä, ei vahingoittanut Diorin yksinoikeuksia ja että direktiivin säännökset ja perustamissopimuksen 30 ja 36 artikla estävät Dioria vetoamasta tavaramerkki- ja tekijänoikeuksiinsa ja kieltämästä Evoraa mainostamasta myymiään Diorin tuotteita.

12 Tässä tilanteessa Hoge Raad katsoi aiheelliseksi esittää Benelux-maiden tuomioistuimelle (jäljempänä Benelux-tuomioistuin) ennakkoratkaisukysymyksiä Benelux-maiden yhtenäisen tavaramerkkilain tulkinnasta ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä yhteisön oikeudesta. Tässä yhteydessä Hoge Raad nosti esiin kysymyksen siitä, oliko Benelux-tuomioistuin vai se itse tässä tapauksessa se kansallinen tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta ja jonka on näin ollen perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan mukaan saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

13 Hoge Raad totesi muun muassa, että vaikka Benelux-valtiot eivät vielä ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekohetkellä olleet sopeuttaneet lainsäädäntöään direktiivin mukaiseksi määräajan umpeutumisesta huolimatta, direktiivin tulkinta ei ole vailla merkitystä, koska yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun yksityinen vetoaa direktiiviin, jota ei ole pantu jäsenvaltiossa täytäntöön säädetyssä ajassa, kansallisia oikeussääntöjä on tulkittava niin paljon kuin mahdollista direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti (ks. erityisesti asia C-91/92, Faccini Dori, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. I-3325). Sitä paitsi siinä tapauksessa, että kyseisiä kansallisia oikeussääntöjä ei olisi mahdollista tulkita direktiivin mukaisesti, olisi tulkittava perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa.

14 Hoge Raad päätti näin ollen lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Jos Benelux-maassa käytävässä tavaramerkkioikeutta koskevassa oikeudenkäynnissä, jossa tulkitaan Benelux-maiden yhtenäistä tavaramerkkilakia, tulee

esiin kysymys jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY tulkinnasta, onko korkein kansallinen tuomioistuin vai Benelux-tuomioistuin se kansallinen tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta ja jonka on näin ollen EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi?

2) Onko edellä mainitun direktiivin systematiikan ja erityisesti sen 5—7 artiklan mukaista se, että kun on kyse sellaisten tavaroiden jälleenmyynnistä, jotka tavaramerkin haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut yhteisön markkinoille tavaramerkkiä käyttäen, myös jälleenmyyjällä on oikeus käyttää tätä tavaramerkkiä ilmoittaessaan asiakkaille tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle?

3) Jos toiseen kysymykseen annettava vastaus on myöntävä, onko tästä säännöstä poikkeuksia?

4) Jos kolmanteen kysymykseen annettava vastaus on myöntävä, voidaanko säännöstä poiketa silloin, kun tavaramerkin mainosarvo vaarantuu siitä syystä, että jälleenmyyjä käyttää tavaramerkkiä edellä tarkoitetussa mainoksessaan siten, että mielikuva tavaramerkin ylellisyydestä ja arvokkuudesta vahingoittuu?

5) Voidaanko katsoa, että direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perusteltu aihe on olemassa, jos jälleenmyyjä mainostaa tavaroita siten, että niiden 'henkinen olemus' eli tavaramerkin haltijan tavaramerkeistä johtuvien oikeuksien nojalla päättämään tavaroiden esittämis- ja mainostamistapaan perustuva tavaroista saatava mielikuva kiehtovuudesta ja arvokkuudesta sekä ylellisyyden tuntu muuttuvat tai huonontuvat?

6) Onko EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan vastaista, että (kuvio)tavaramerkin haltija tai tavaroita varten käytettyjen pullojen ja päällysten

tekijänoikeuden haltija estää tavaramerkkiin tai tekijänoikeuteen vedoten jälleenmyyjää, jolla on edelleen oikeus markkinoida tavaroita, mainostamasta tavaroita siten, kuin vähittäiskauppiaat tavanmukaisesti tällä alalla mainostavat? Onko vastaus sama, jos jälleenmyyjä käyttää tavaramerkkiä mainonnassaan siten, että mielikuva tavaramerkin ylellisyydestä ja arvokkuudesta vahingoittuu, tai jos julkaiseminen tai esittäminen tapahtuu siten, että tekijänoikeuden haltijalle voi aiheutua vahinkoa?"

Ensimmäinen kysymys

15 Ennakkoratkaisupyynnöstä selviää

— että Benelux-tuomioistuin on perustettu Belgian kuningaskunnan, Luxemburgin suurherttuakunnan ja Alankomaiden kuningaskunnan välisellä, Brysselissä 31.3.1965 allekirjoitetulla sopimuksella ja että siihen kuuluu tuomareita kunkin näiden kolmen valtion korkeimmasta oikeudesta, ja

— että tämän perustamissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleen ja Benelux-maiden tavaramerkistä näiden kolmen Benelux-valtion välillä 19.3.1962 tehdyn sopimuksen 10 artiklan mukaan Hoge Raadin on periaatteessa pyydettävä ennakkoratkaisua Benelux-tuomioistuimelta kyseiseen sopimukseen liitetyn Benelux-maiden yhtenäisen tavaramerkkilain tulkinnasta.

16 Benelux-tuomioistuimen perustamisesta tehdyn sopimuksen 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Benelux-tuomioistuin tutkii jäljempänä mainituissa tapauksissa 1 artiklassa tarkoitettujen oikeussääntöjen tulkintakysymykset, jotka tulevat esiin jonkin näiden kolmen maan Euroopassa olevalla alueella toimivassa tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin yhteydessä — —

2. Mikäli kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaiseminen edellyttää 1 artiklassa tarkoitetun oikeussäännön tulkintaa, tuomioistuin voi, jos se katsoo tulkintaratkaisun saamisen tarpeelliseksi omaa ratkaisuaan varten, viran puolesta lykätä lopullisen ratkaisun antamista, jotta Benelux-tuomioistuin voi ratkaista tulkintakysymyksen.

3. Edellisessä kappaleessa määritellyin edellytyksin kansallisen tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on saatettava kysymys Benelux-tuomioistuimen käsiteltäväksi — —"

17 Tämän perustamissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleessa määrätään lisäksi seuraavaa:

"Benelux-tuomioistuimen tulkintaratkaisu sitoo kansallisia tuomioistuimia, jotka sittemmin ratkaisevat asian."

18 Tämän oikeudellisen järjestelmän vuoksi kansallisen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys koskee sitä, onko korkein kansallinen tuomioistuin vai Benelux-tuomioistuin se kansallinen tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta ja jonka on näin ollen perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos direktiivin tulkintaan liittyvä kysymys tulee esiin jossakin Benelux-maiden jäsenvaltioista vireillä olevassa oikeudenkäynnissä, joka koskee Benelux-maiden yhtenäisen tavaramerkkilain tulkintaa.

19 Kysymykseen vastaamiseksi on ensin selvitettävä, onko Benelux-tuomioistuin sellainen tuomioistuin, jolla on oikeus esittää ennakkoratkaisukysymyksiä yhteisöjen tuomioistuimelle, ja onko sen mahdollisesti pakko tehdä niin.

20 Ensinnäkin on todettava, että kansallisen tuomioistuimen kysymys lähtee perustellusti siitä ennakko-olettamasta, että Benelux-tuomioistuin on sellainen tuomioistuin, joka voi esittää ennakkoratkaisukysymyksiä yhteisöjen tuomioistuimelle.

21 Ei ole olemassa mitään pätevää syytä, miksei tällainen useiden jäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin voisi esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä samalla tavoin kuin kunkin jäsenvaltion omat tuomioistuimet.

22 Tältä osin on erityisesti huomattava, että Benelux-tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa kolmen Benelux-valtion yhteisten oikeussääntöjen yhtenäinen soveltaminen, että menettely Benelux-tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä ja että tämän välivaiheen päätteeksi saadaan Benelux-maiden yhteisten oikeussääntöjen lopullinen tulkinta.

23 Se, että Benelux-tuomioistuimen kaltaisen tuomioistuimen sallitaan käyttää perustamissopimuksen 177 artiklan mukaista menettelyä silloin, kun sen on tehtäviään hoitaessaan tulkittava yhteisön oikeussääntöjä, vastaa siis tämän määräyksen tavoitetta eli yhteisön oikeuden yhtenäisen tulkinnan varmistamisen tavoitetta.

24 Siitä, onko Benelux-tuomioistuimen kaltaisen tuomioistuimen saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, on todettava, että perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdassa määrätään, että jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

25 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan velvollisuus saattaa kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi kuuluu yhteisön oikeutta soveltavien kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen yhteistyöhön, joka on luotu siksi, että kaikissa jäsenvaltioissa yhteisön oikeutta sovellettaisiin oikein ja tulkittaisiin yhtenäisesti (ks. erityisesti asia 283/81, Cilfit ja Lanificio di Gavardo, tuomio 6.10.1982, Kok. 1982, s. 3415, 7 kohta). Oikeuskäytännöstä käy myös ilmi, että perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan erityisenä tavoitteena on estää sellaisen kansallisen oikeuskäytännön syntyminen missään jäsenvaltiossa, joka olisi ristiriidassa yhteisön oikeuden sääntöjen kanssa (ks. erityisesti asia 107/76, Hoffmann-La Roche, tuomio 24.5.1977, Kok. 1977, s. 957, 5 kohta ja yhdistetyt asiat 35/82 ja 36/82, Morson ja Jhanjan, tuomio 27.10.1982, Kok. 1982, s. 3723, 8 kohta).

26 Näin ollen on todettava, että mikäli sellaisen tuomioistuimen kuin Benelux-tuomioistuimen, joka ratkaisee lopullisesti Benelux-maiden yhtenäisen lainsäädännön tulkintakysymykset, päätöksiin ei saa hakea muutosta ja mikäli tässä tuomioistuimessa tulee esiin direktiivin tulkintaan liittyvä kysymys, tämä tuomioistuin voi olla velvollinen saattamaan kysymyksen yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi 177 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetulla tavalla.

27 Siihen, onko Hoge Raadin esitettävä ennakkoratkaisukysymyksiä yhteisöjen tuomioistuimelle, on vastattava olevan selvää, ettei myöskään tällainen ylin kansallinen tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, voi ratkaista asiaa saattamatta kysymystä ensin yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti, jos yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvä kysymys tulee siellä esiin.

28 Tästä ei kuitenkaan välttämättä seuraa, että Hoge Raadin tarkoittamassa tilanteessa todella molempien tuomioistuinten olisi saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

29 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka 177 artiklan viimeisen kohdan mukaisesti kansallisilla tuomioistuimilla, joiden päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on velvollisuus saattaa rajoituksetta niiden käsiteltävänä olevat tulkintaa koskevat kysymykset yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, yhteisöjen tuomioistuimen 177 artiklan nojalla antama tulkintaratkaisu voi kuitenkin tehdä velvollisuuden merkityksettömäksi ja sisällyksettömäksi. Näin on erityisesti silloin, kun esitetty kysymys on asiallisesti samanlainen kuin kysymys, josta on jo annettu ennakkoratkaisu vastaavanlaisessa tapauksessa (ks. erityisesti em. asia Cilfit ja Lanificio di Gavardo, tuomion 13 kohta ja yhdistetyt asiat 28/62, 29/62 ja 30/62, Da Costa ym., tuomio 27.3.1963, Kok. 1963, s. 59). Näin on sitä suuremmalla syyllä silloin, kun esitetty kysymys on asiallisesti samanlainen kuin kysymys, johon jo on annettu ennakkoratkaisu samassa pääasiassa.

30 Tästä seuraa, että jos Hoge Raadin kaltainen tuomioistuin on ennen, kuin se on saattanut kysymyksen Benelux-tuomioistuimen ratkaistavaksi, käyttänyt mahdollisuuttaan esittää esiin tullut kysymys yhteisöjen tuomioistuimelle, yhteisöjen tuomioistuimen tulkintaratkaisu voi poistaa Benelux-tuomioistuimen kaltaiselta tuomioistuimelta velvollisuuden esittää asiallisesti samanlainen kysymys ennen oman tuomionsa antamista. Toisin päin tämä merkitsee sitä, että jos Hoge Raadin kaltainen tuomioistuin ei ole ensin saattanut kysymystä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, Benelux-tuomioistuimen kaltaisen tuomioistuimen on esitettävä esiin tullut kysymys yhteisöjen tuomioistuimelle, jonka ratkaisu voi poistaa Hoge Raadilta velvollisuuden esittää asiallisesti samanlainen kysymys ennen oman tuomionsa antamista.

31 Ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että jos direktiivin tulkintaan liittyvä kysymys tulee esiin jossakin Benelux-maiden jäsenvaltioista vireillä olevassa oikeudenkäynnissä, joka koskee Benelux-maiden yhtenäisen tavaramerkkilain tulkintaa, tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta ja jollaisia ovat sekä Benelux-tuomioistuin että Hoge Raad, on perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämä velvollisuus käy kuitenkin merkityksettömäksi ja sisällyksettömäksi silloin, kun esitetty kysymys on asiallisesti samanlainen kuin kysymys, johon jo on annettu ennakkoratkaisu samassa pääasiassa.

Toinen kysymys

32 Toisessa kysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä sitä, onko direktiivin 5—7 artiklaa tulkittava siten, että jos tavaramerkin haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut yhteisön markkinoille tavaroita tavaramerkkiä käyttäen, niin jälleenmyyjällä on oikeus paitsi myydä näitä tavaroita myös käyttää tavaramerkkiä ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle.

33 Kysymykseen vastaamiseksi on ensin todettava, mikä on niiden asian kannalta merkityksellisten direktiivin artiklojen sisältö, joihin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt kansallinen tuomioistuin viittaa.

34 Ensinnäkin direktiivin 5 artiklassa, jossa määritellään tavaramerkkiin kuuluvat oikeudet, säädetään sen 1 kohdassa, että tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää muita käyttämästä elinkeinotoiminnassa tavaramerkkiään, ja 3 kohdan d alakohdassa, että tavaramerkin haltija voi kieltää tavaramerkin käyttämisen mainonnassa.

35 Toiseksi direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa, joka koskee tavaramerkkiin kuuluvien oikeuksien sammumista, säädetään, että tavaramerkin haltija ei saa kieltää tavaramerkkinsä käyttämistä niissä tavaroissa, jotka haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut markkinoille yhteisössä tätä tavaramerkkiä käyttäen.

36 Seuraavaksi on todettava, että kun direktiivin 5 artiklan mukaan tavaramerkin haltijan oikeus kieltää muita käyttämästä tavaramerkkiä sammuu sellaisten tavaroiden osalta, jotka haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut markkinoille, on selvää, että sama koskee oikeutta kieltää tavaramerkin käyttäminen ilmoitettaessa asiakkaille tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle.

37 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 7 artiklaa on tulkittava tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten ja erityisesti 36 artiklan valossa (ks. yhdistetyt asiat C-427/93, C-429/93 ja C-436/93, Bristol-Myers Squibb ym., tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. I-3457, 27 kohta), ja sammumissäännöllä pyritään siihen, etteivät tavaramerkin haltijat voi jakaa kansallisia markkinoita eivätkä siten edistää jäsenvaltioiden välillä mahdollisesti olevien hintaerojen ylläpitämistä (ks. em. asia Bristol-Myers Squibb ym., tuomion 46 kohta). Mikäli oikeus käyttää tavaramerkkiä ilmoitettaessa tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle ei sammuisi samalla tavoin kuin jälleenmyyntioikeus, jälleenmyynti tulisi tuntuvasti vaikeammaksi ja 7 artiklassa olevan sammumissäännön tavoitteen toteutuminen vaarantuisi.

38 Tästä seuraa, että toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 5 ja 7 artiklaa on tulkittava siten, että jos tavaramerkin haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut yhteisön markkinoille tavaroita tavaramerkkiä käyttäen, niin jälleenmyyjällä on oikeus paitsi myydä näitä tavaroita myös käyttää tavaramerkkiä ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle.

Kolmas, neljäs ja viides kysymys

39 Kansallinen tuomioistuin kysyy kolmannella, neljännellä ja viidennellä kysymyksellään, joita on tarkoituksenmukaista käsitellä yhdessä, lähinnä sitä, onko toiseen kysymykseen annetusta vastauksesta johtuvasta säännöstä mahdollista poiketa, esimerkiksi,

— jos tavaramerkin mainosarvo vaarantuu siitä syystä, että jälleenmyyjä käyttää tavaramerkkiä mainoksessa siten, että mielikuva tavaramerkin ylellisyydestä ja arvokkuudesta vahingoittuu, ja

— jos jälleenmyyjä mainostaa tavaroita siten, että niiden "henkinen" olemus eli tavaramerkin haltijan tavaramerkeistä johtuvien oikeuksien nojalla päättämään

tavaroiden esittämis- ja mainostamistapaan perustuva mielikuva kiehtovuudesta ja arvokkuudesta ja tavaroista saatava ylellisyyden tuntu muuttuvat tai huonontuvat.

40 Tältä osin on huomautettava, että direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaan 1 artiklassa säädettyä sammumissääntöä ei sovelleta, jos tavaramerkin haltijalla on perusteltua aihetta vastustaa tavaramerkillä varustettujen tavaroiden laskemista uudelleen liikkeelle, erityisesti milloin tavaroihin tehdään muutoksia tai niitä huononnetaan sen jälkeen, kun ne on laskettu liikkeelle.

41 On siis tutkittava, ovatko kansallisen tuomioistuimen esittämät tilanteet sellaisia, joissa on olemassa direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perusteltu aihe, jonka vuoksi tavaramerkin haltija voi kieltää jälleenmyyjää käyttämästä tavaramerkkiä ilmoittaakseen asiakkaille tällä tavaramerkillä varustettujen tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle.

42 Tältä osin on aluksi huomattava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 7 artiklassa säännellään tyhjentävästi tavaramerkkiin liittyvien oikeuksien sammumista koskeva kysymys yhteisössä markkinoille saatettujen tuotteiden osalta ja että sanan "erityisesti" käyttäminen 2 kohdassa osoittaa, että tilanne, jossa tavaramerkillä varustettuihin tavaroihin tehdään muutoksia tai niitä huononnetaan, on mainittu ainoastaan esimerkkinä perustellusta aiheesta (ks. em. asia Bristol-Myers Squibb ym., tuomion 26 ja 39 kohta). Lisäksi on huomattava, että säännöksen tarkoituksena on sovittaa yhteen tavaramerkkioikeuden suojaa ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta yhteismarkkinoilla koskevat perustavanlaatuiset intressit (em. asia Bristol-Myers Squibb ym., tuomion 40 kohta).

43 Seuraavaksi on todettava, että tavaramerkin maineen vahingoittuminen voi periaatteessa olla direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perusteltu aihe, jonka vuoksi tavaramerkin haltija voi kieltää hänen itsensä tai jonkun muun hänen suostumuksellaan yhteisössä markkinoille saattamien tavaroiden laskemisen uudelleen liikkeelle. Tavaramerkillä suojattujen tavaroiden uudelleen pakkaamiseen liittyvän

yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tavaramerkin haltijalla on lainmukainen tavaramerkkioikeuden ydinsisältöön liittyvä intressi estää uudelleen pakattujen tavaroiden markkinoille saattaminen, jos uudelleen pakattujen tuotteiden ulkoasu on omiaan vahingoittamaan tavaramerkin mainetta (ks. em. asia Bristol-Myers Squibb ym., 75 kohta).

44 Tästä seuraa, että jos jälleenmyyjä käyttää tavaramerkkiä ilmoittaakseen tavaramerkillä varustettujen tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle, on verrattava toisiinsa tavaramerkin haltijan perusteltua intressiä tulla suojatuksi siltä, että jälleenmyyjät käyttävät hänen tavaramerkkiään mainonnassa sillä tavoin, että tavaramerkin maine voi vahingoittua, ja jälleenmyyjän intressiä siihen, että hän voi jälleenmyydä kyseisiä tavaroita käyttämällä mainostamistapoja, jotka ovat tavanomaisia hänen toimialallaan.

45 Kun on kyse pääasian kaltaisesta tapauksesta, jossa tavarat ovat ylellisyys- ja prestiisituotteita, jälleenmyyjän ei pidä toimia epälojaalisti tavaramerkin haltijan perusteltuihin intresseihin nähden. Hänen on siis yritettävä välttää sitä, että hänen mainontansa heikentäisi tavaramerkin arvoa vahingoittamalla mielikuvaa kyseisten tavaroiden kiehtovuudesta ja arvokkuudesta ja tavaroista saatavaa ylellisyyden tuntua.

46 On kuitenkin myös todettava, että se, että samantyyppisiä vaikkakaan ei välttämättä samanlaatuisia tavaroita tavanmukaisesti myyvä jälleenmyyjä käyttää tavaramerkillä varustettujen tavaroiden mainostamisessa tapoja, jotka ovat tavanomaisia hänen toimialallaan, vaikka ne eivät olisikaan sellaisia, joita tavaramerkin haltija itse tai hänen hyväksymänsä jälleenmyyjät käyttävät, ei ole direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perusteltu aihe, jonka vuoksi tavaramerkin haltija voi kieltää tällaisen mainonnan, ellei sitten osoiteta, että tietyn tapauksen erityispiirteiden takia

tavaramerkin käyttö jälleenmyyjän mainonnassa vahingoittaa vakavasti tavaramerkin mainetta.

47 Vakava vahinko voi syntyä siitä, ettei jälleenmyyjä ole jakamassaan mainoslehtisessä huolehtinut siitä, ettei tavaramerkkiä sijoiteta sellaiseen kohtaan, jossa on vaarana, että muu ympäristö heikentää merkittävästi sitä kuvaa, jonka tavaramerkin haltija on onnistunut tavaramerkistään luomaan.

48 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, ettei tavaramerkin haltija voi direktiivin 7 artiklan 2 kohdan nojalla kieltää tavaramerkillä varustettujen tavaroiden kanssa samantyyppisiä vaikkakaan ei välttämättä samanlaatuisia tavaroita tavanmukaisesti myyvää jälleenmyyjää käyttämästä tavaramerkkiä tavoilla, jotka ovat tavanomaisia hänen toimialallaan, ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle, ellei sitten osoiteta, että tietyn tapauksen erityispiirteiden takia tavaramerkin käyttö tähän tarkoitukseen vahingoittaa vakavasti tavaramerkin mainetta.

Kuudes kysymys

49 Kuudennella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa lähinnä tietää, onko perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan vastaista, että tavaramerkin haltija tai tavaroita varten käytettyjen pullojen ja päällysten tekijänoikeuden haltija estää tavaramerkkiin tai tekijänoikeuteen vedoten jälleenmyyjää mainostamasta tavaroita niiden uudelleen liikkeelle laskemisen yhteydessä tavalla, jota vähittäiskauppiaat tällä alalla tavanmukaisesti käyttävät. Se kysyy lisäksi, onko vastaus sama, jos jälleenmyyjä käyttää tavaramerkkiä mainonnassaan siten, että mielikuva tavaramerkin ylellisyydestä ja arvokkuudesta vahingoittuu, tai jos tavaramerkin julkaiseminen tai esittäminen tapahtuu siten, että tekijänoikeuden haltijalle voi aiheutua vahinkoa.

50 Nämä kysymykset lähtevät ennakko-olettamista, joiden mukaan

— tavaramerkin tai tekijänoikeuden haltija voi kansallisen lainsäädännön mukaan tällaisissa tilanteissa laillisesti kieltää jälleenmyyjää mainostamasta tavaroita niiden uudelleen liikkeelle laskemisen yhteydessä ja

— kielto on perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletty tavaroiden vapaan liikkuvuuden este, jollei sitä voida perustella jollakin perustamissopimuksen 36 artiklassa mainituista syistä.

51 Toisin kuin Dior väittää, kansallinen tuomioistuin katsoo aivan oikein, että pääasiassa esillä oleva kielto voi olla määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, joka on periaatteessa kielletty 30 artiklassa. Tältä osin riittää, kun todetaan, että ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen mukaan pääasiassa on kyse tavaroista, jotka jälleenmyyjä on hankkinut rinnakkaistuonnin kautta, ja että pääasiassa vaaditun kaltainen mainostamiskielto vaikeuttaisi myyntiä ja siten tavaroiden markkinoille pääsyä tuntuvasti.

52 On siis tutkittava, onko pääasiassa vaadittu kielto sallittu perustamissopimuksen 36 artiklan perusteella, jossa todetaan, että mitä 30—34 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi, kunhan ne eivät ole keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.

53 Tavaramerkin haltijan oikeudesta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 36 artiklaa ja direktiivin 7 artiklaa on tulkittava samalla tavalla (em. asia Bristol-Myers Squibb ym., tuomion 40 kohta).

54 Näin ollen ja kun otetaan huomioon toiseen, kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen annetut vastaukset, kuudennen kysymyksen tähän osaan on vastattava, että perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa on tulkittava siten, ettei tavaramerkin haltija voi kieltää tavaramerkillä varustettujen tavaroiden kanssa samantyyppisiä vaikkakaan ei välttämättä samanlaatuisia tavaroita tavanmukaisesti myyvää jälleenmyyjää käyttämästä tavaramerkkiä tavoilla, jotka ovat tavanomaisia hänen toimialallaan, ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle, ellei sitten osoiteta, että tietyn tapauksen erityispiirteiden takia tavaramerkin käyttö tähän tarkoitukseen vahingoittaa vakavasti tavaramerkin mainetta.

55 Kuudenteen kysymykseen on siltä osin, kuin se koskee tekijänoikeutta, todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 36 artiklassa tarkoitetut teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemisen syyt kattavat myös tekijänoikeuden suojaamisen (yhdistetyt asiat 55/80 ja 57/80, Musik-Vertrieb membran ja K-tel International, tuomio 20.1.1981, Kok. 1981, s. 147, 9 kohta).

56 Kirjallisia ja taiteellisia teoksia voidaan hyödyntää kaupallisesti joko esittämällä niitä julkisesti tai valmistamalla niistä kappaleita ja saattamalla ne markkinoille, eikä perustamissopimuksen määräyksissä aseteta kyseenalaisiksi tekijän kahta olennaista oikeutta eli yksinoikeutta teoksen esittämiseen ja yksinoikeutta valmistaa siitä kappaleita (asia 158/86, Warner Brothers ja Metronome Video, tuomio 17.5.1988, Kok. 1988, s. 2605, 13 kohta).

57 Oikeuskäytännöstä käy selville lisäksi, että tekijänoikeuden kaupallinen hyödyntäminen on tulolähde oikeudenhaltijalle, mutta myös tapa, jolla oikeudenhaltija voi valvoa myyntiä, ja että tästä näkökulmasta tarkasteltuna tekijänoikeuksien kaupallisesta hyödyntämisestä aiheutuu samoja ongelmia kuin muiden teollisoikeuksien tai kaupallisten oikeuksien hyödyntämisestä (ks. em. asia Musik-Vertrieb membran ja K-tel International, tuomion 13 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on siis todennut, ettei tekijänoikeuden haltija voi vedota tekijänoikeuden suomaan yksinomaiseen käyttöoikeuteen estääkseen sellaisten suojattuja teoksia sisältävien äänitallenteiden tuonnin, joita oikeudenhaltija itse laillisesti myy toisen jäsenvaltion

markkinoilla tai joita siellä laillisesti myydään hänen suostumuksellaan, tai rajoittaakseen tällaisten äänitallenteiden tuontia (ks. em. asia Musik-Vertrieb membran ja K-tel International, tuomion 15 kohta).

58 Tämän oikeuskäytännön perusteella on todettava, että pääasian kaltaisessa tilanteessa tekijänoikeuden tuottama suoja sitä vastaan, että jälleenmyyjä esittää suojattuja teoksia mainoksissaan, ei missään tapauksessa voi olla laajempi kuin tavaramerkin tuottama suoja samassa tilanteessa, eikä ole tarpeen ottaa kantaa siihen, voidaanko tekijänoikeuteen ja tavaramerkkiin vedota saman tavaran osalta yhtä aikaa.

59 Kuudenteen kysymykseen on siis vastattava, että perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa on tulkittava siten, ettei tavaramerkin tai tekijänoikeuden haltija voi kieltää suojattujen tavaroiden kanssa samantyyppisiä vaikkakaan ei välttämättä samanlaatuisia tavaroita tavanmukaisesti myyvää jälleenmyyjää käyttämästä tavaramerkkiä tavoilla, jotka ovat tavanomaisia hänen toimialallaan, ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle, ellei sitten osoiteta, että tietyn tapauksen erityispiirteiden takia tavaroiden käyttö tähän tarkoitukseen vahingoittaa vakavasti niiden mainetta.

Oikeudenkäyntikulut

60 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Hoge Raad der Nederlandenin 20.10.1995 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Jos jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY tulkintaan liittyvä kysymys tulee esiin jossakin Benelux-maiden jäsenvaltioista vireillä olevassa oikeudenkäynnissä, joka koskee Benelux-maiden yhtenäisen tavaramerkkilain tulkintaa, tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta ja jollaisia ovat sekä Benelux-maiden tuomioistuin että Hoge Raad der Nederlanden, on EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämä velvollisuus käy kuitenkin merkityksettömäksi ja sisällyksettömäksi silloin, kun esitetty kysymys on asiallisesti samanlainen kuin kysymys, johon jo on annettu ennakkoratkaisu samassa pääasiassa.

2) Direktiivin 89/104/ETY 5 ja 7 artiklaa on tulkittava siten, että jos tavaramerkin haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut yhteisön markkinoille tavaroita tavaramerkkiä käyttäen, niin jälleenmyyjällä on oikeus paitsi myydä näitä tavaroita myös käyttää tavaramerkkiä ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle.

3) Tavaramerkin haltija ei voi direktiivin 89/104/ETY 7 artiklan 2 kohdan nojalla kieltää tavaramerkillä varustettujen tavaroiden kanssa samantyyppisiä vaikkakaan ei välttämättä samanlaatuisia tavaroita tavanmukaisesti myyvää jälleenmyyjää käyttämästä tavaramerkkiä tavoilla, jotka ovat

tavanomaisia hänen toimialallaan, ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle, ellei sitten osoiteta, että tietyn tapauksen erityispiirteiden takia tavaramerkin käyttö tähän tarkoitukseen mainonnassa vahingoittaa vakavasti tavaramerkin mainetta.

4) EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa on tulkittava siten, ettei tavaramerkin tai tekijänoikeuden haltija voi kieltää suojattujen tavaroiden kanssa samantyyppisiä vaikkakaan ei välttämättä samanlaatuisia tavaroita tavanmukaisesti myyvää jälleenmyyjää käyttämästä tavaramerkkiä tavoilla, jotka ovat tavanomaisia hänen toimialallaan, ilmoittaakseen asiakkaille näiden tavaroiden laskemisesta uudelleen liikkeelle, ellei sitten osoiteta, että tietyn tapauksen erityispiirteiden takia tavaroiden käyttö tähän tarkoitukseen vahingoittaa vakavasti niiden mainetta.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm

Schintgen Mancini Moitinho de Almeida

Kapteyn Murray Edward

Puissochet Hirsch

Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 4 päivänä marraskuuta 1997.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti